

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagossi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico
y Extranger, 2'50

•La Campana, y la Lley

—Senyora, vaji á Barcelona, que hi té molta feyna.

LA SENMANA ULLADA POLÍTICA

S'urosem al públic perfectament enterat dels sensacionals successos ocorreguts dissapte á la nit á Barcelona, lo qual ens excusa de ferne una ressenya detallada.

Preferim fixarnos en la seva gravetat. La condició dels que assaltaren els locals de dos periódics regionalistes y el pretext que invocaren del honor militar ofés y de la defensa del nom sagrat de la patria, en son concepte menyspreat, havíen de tenir gran resonancia en distints punts d'Espanya, y en especial á Madrid, centre de la política espanyola y ciutat per tot extrém impresionable.

A partir del dilluns, les Corts comensaren á ocupar-se del assumpt, discutint ampliament el projecte presentat pel Gòvern, en virtut del qual se dictava la suspensió de las garantías constitucionals á Barcelona y sa província. Per lo vist, els nostres governants no trobaren millor manera d'aparentar que feyan alguna cosa en tan graves circumstancies, á pesar de que l'orde públich—després dels succe-

sos del dissapte—no va turbarse poch ni molt en la capital catalana.

Els debats en el Congrés duraren tres días. Els primers oradores de totes las fracciós prengueren part en la discussió, relatant els fets ocorreguts á Barcelona, y senyalant—ab excepció dels governants—la improcedencia de la suspensió de garantías. Pero'l govern tenia empenyo en obtenirla á tota

costa, sense que alegúes arguments prou poderosos ab que contrarrestar els aduhits pels seus contradicents. Pocas vegades s'haurà vist un cas semblant de falta de convicció moral y de debilitat en una discussió, unida á una persistència tan gran en sostener lo que no podia sostenir-se.

Mentrestant, corriren rumors de certes coacciós extra-parlamentàries: parlava la prempsa de actitius preses per les garnicions de distints punts de la Península, y el mateix President del Concil de Ministres justificà fins á cert punt la certesa d'aquests rumors, dijent en la sessió del dimarts:

«No ponguis obstacles, ni retardis la aprobació de esta medida. *No veis que con ello trabajais de una manera directa en favor de la preponderancia de la autoridad militar?* El govern reclama esta medida, *porque si faltara, mandarian los militares.*»

Aquestes revelacions produïren general extrañesa, y donaren peu á que tots els elements parlamentaris, inclús en Maura, se rebatesin contra la idea de que pugui erigir-se Espanya un poder militar, contrari á la Constitució y á las prerrogatives del Parlament.

Al votar-se una esmena que havien presentat els republicans, restringint els rigors á que pot donar lloc la suspensió de les garantías, els conservadors s' abstingueren de votar, obeint á la tècnica d'en Maura, que havia dit:—Nosaltres no ns oposarem á que'l Gòvern prengui les midas qu'estimí convenient; pero considerém desacertada la suspensió de les garantías, y en tal concepte deixaré de votarla, salvant aixís la nostra responsabilitat.

El govern, abandonat á sus propias forces, apoyat sols per una part de la majoria, cega obedient als devers d'una disciplina imposta; sense convicció ferma y alentada, com si obeís á impulsos extranyos, persistia en mantenir el projecte de suspensió, ab-tot y que les oradors de totes las oposicions l'atribuïvan als sos arguments incontrovertibles, que quedaven sense resposta.

Magnífich discurs el pronunciat per en Salmerón á l'última hora, en la sessió del dimecres. Ningú com ell ha fet un diagnòstic tan certe de les causes morbosas que han produït la protesta regionalista á Catalunya, el disgust en tot lo restant de la nació y la falta de satisfacció interna en l'exercit espanyol. Salmerón, com á politich expert y de penetració fondissima, senyalà la causa verdadera de aquelles terribles dolencias, y en un rasgo de noble generositat invitá als representants regionalistas á unir-se als republicans, enviats al Congrés per Catalunya, per' anar á Barcelona junts, á realisar el nom d'Espanya y portar la pau als esperits. Aquesta noble invitació sigüí immediatament acollida per la representació regionalista, y més s' ha de lograr per la tranquilitat de Catalunya y pel bé d'Espanya ab el pensament ideal pel Sr. Salmerón, que al tots les midas de rigor adoptadas pel govern y pels que l'han portat al extrem de imposarlas, tal vegada contra la seva propia voluntat.

El projecte de llei de suspensió de garantías sigüí aprovat la nit del dimecres. No reuní més que 133 vots en pro, tots ministerials, que no son de bons que han deixat al Sr. Montero Ríos, molts dels seus amics y la totalitat de la oposició conservadora, revela el quebrantament que ha experimentat, que l'impossibilitat ó poch menos de seguir governant. No té res d'extrany que's parli de crisi. La suspensió de les garantías á Barcelona, se tradueix pel govern en una suspensió de les seves funcions vitals.

La ley de suspensió de garantías, la mateixa nit del dimecres sigüí aprovada en el Senat, y inmediatament fou portada, després de les dotze, á la sanctiò regia, y avuy ja està en vigor.

Segons ella, 'ls barcelonins de la ciutat y de la província, fins els que no tingueren la més minima participació en els successos del passat dissapte, fins els que ab més tranquilitat han permanescut després dels mateixos, ens trobem desposeïts de les garantías de la Lley.

Y no obstant, no som per això 'ls més de plànyer. Aquí està la sombra de govern, mil voltas en pitjor situació que nosaltres. El govern s' ha suicidat, y tota l'energia que pretengut desplegar se tornarà en contra d'ell mateix. S' ha creat una situació impossible... y l'ha creada á alguna cosa més, per la qual sembla que venia obligat á vetllar ab preferència.

No s'olvidi qu' encare no s' ha acabat de discutir la contestació al Mensatge de la Corona; que 'ls pressupostos tot just presents, no han sigut encara sotmesos á discussió: qu' hem entrat en el mes de desembre, y que á fi d'any ha d' estar regularizada la situació econòmica del país, si es que s' ha de donar cumpliment al precepte constitucional.

Y si l' precepte constitucional deixa de cumplir-se... pitjor que pitjor.

Llavoras serà qüestió de demanar al Sr. Moret que 'ns fassi l' obsequi de repetir el seu discurs de Cádiz.

PEP BULLANGA

Cada cosa al seu punt

o es la idea autonomista la que hi ha que combatre, y molt menys á Catalunya, ahont casi no hi ha un sol català que no'n siga partidari. Y no s' ha de combatre porque no es cap perill, sino més aviat un element de regeneració nacional, desde l' moment que tendeix a coartar els abusos de la centralització y permet á les regions una elasticitat de que avuy careixen pera l' desenrotilllo de sos peculiares interessos. Pero en tots els cassos precisa conciliar aquesta idea ab un gran sentit nacional. Tant quant més liures les

regions, han de ser més espanyolas. Aixó es lo que pensa 'l partit republicà.

Y aixó es lo que no han sapigut comprendre la major part dels companys de causa, que si en casos apurats fan protestas d'espanyolisme las fan sempre ab la boca xica, reservantse obrirà sols per cantar *Els Segadors*, l' himne del odi. Tenen el cor petit y no hi cab en ell el doble amor á Catalunya y á Espanya, que lluny d' excluirse s' completan y s' harmonisan. Per aquest motiu s' han arribat á fersospositos de separatisme, tant més quan no han tingut fins ara l' valor suficient per expulsar del seu costat á certes elements bulliciosos, intemperants, que 'ls comprometen ab las seves botaratzadas y ab els seus excessos de llenguatje.

Ara troben las consequencies de no haver practicat la deguda depuració. Ecls necessitaven per inflamar, per enhardir, per agabellar vots en las lluytas electorals... y com que 'ls que més cridan, son els que més se senten, y 'ls que més se senten son els que marcan la tònica de una colectivitat, de aquí que 'ls elements imprevistos que avuy ens governan perdin la serenitat y s' disposin á pendre midas excepcionals, de las quals se pot dir desd'ara, que l' remed resultarà mil vegadas pitjor que la mateixa malaltia.

* *

Acabém de presenciar á Barcelona escenes tristíssimes, encare que fins á cert punt fillas de una lògica implacable.

Els professionals del escàndol, els qu' empleavan tot' hora com arma de combat l' infundi, la mentida, la xismografia, la difamació y la calumnia, havien de suscitar més taró d' hora conflictes deplorables, com els que presenciam escandalizada Barcelona entera la nit del últim dissapte. No podem aprobar aquests actes de violència portats á cap per elements del exèrcit, colectivitat que la nació sosté pera la seva defensa y l' manteniment del ordre públic; lluny d' aprobarlos, els condemnem y n' protestem ab tota l' àmiba. Pero comprem y n' expliquem que hajan succehit. Cregueren, sens dubte, els representants del exèrcit, veure's ofesos y 's llansaren á reparar l' agravi durament, tal volta sen-se reflexionar la trascendència del acte que anaven á realitzar.

Involucrava aquest acte dos grans perills. Primer, el de donar major forsa als elements qu' eran objecte del atropello, porque no sempre la reflexió de las colectivitats es un fré prou poderós pera sobreponerse als vius estímuls del apasionament. Y molts que no figuraren, ni han figurat mai en el moviment regionalista podian decantars'hi desde l' punt y hora en que 'l vejan objecte de atropellos tan foras de tota condició de legalitat. Lo que no s' pot conseguir per l' efecte de una propaganda mal fundada, y las més de las vegadas ridícula, s' logra fàcilment per la propaganda dels fets, quan els que ab la primera no han alcancat lo que 's proposavan, conseguiren presentarse com á víctimas.

Aixó havien de tenirlo en compte 'ls autors de la algarada militar. Creyen obrar contra 'ls seus ofensors, perillava que 'ls hi donguressin una forsa que no han tingut may en l' opinió del poble barceloní.

Fortuna que la immensa majoria de aquest poble professa conscientment las idees republicanas y sab á qué atenir-se tractantse dels titulats regionalistas,

quals elements directius amagan sota la máscara de l'autonomia sas abominables tendencias reaccionaries.

Els poble barceloní, fins en moments tan crítichs com els presents, ha sapigut mantenir-se, entre uns y altres, en una situació neutral que revela l' equilibri perfecte de la seva mentalitat y la serenitat admirable de la seva conciencia política. No podia posar-se al costat dels atropelladors, porque hauria admès la subversió de tots els principis que regulan l' existència de una nació civilizada, subversió que podrà arribar á convertirse en la negació completa de la Lley, amparo de tots els ciutadans. Y tampoc podia posar-se al costat dels atropellats, porque no participa de las seves caborias, abomina dels seus equívocs, y no pot olvidar els insults que sempre li han infertit y els desprecis de que 'l han fet objecte, en las seves abominables y desaforadas companyans de desprestigi.

L' actitud del poble republicà, serena y conscient, ha evitat á Barcelona días de dol.

* *

Donchs, á pesar de tot, s' ha tractat de correspondeix al gran servei que á la causa del ordre y de la pacificació ha prestat el poble republicà de Barcelona—y aquest es el segon perill á que 'ns referíam—precedintse á la suspensió de las garantías constitucionals.

Ab això s' demostra una vegada més la mala tendència característica dels governs monárquics, d'embarullar-ho tot.

Se comprehen la suspensió de las garantías legals quan la ley es impotent pera contenir una rebeldia.

Pero aquí á Barcelona, en els actuals moments ¿qui pot afirmar qu' existeixi la tal rebeldia, ni aquesta impotència per part de las autoritats? No es la suspensió, sino l' restabliment y la recta aplicació de la ley lo que 's demana y lo que 's necessita. La ley aplicada á tothom, als de dalt y als de baix; á tot-hom, pertanyi á la classe social á que pertanyi. Y 'ls que tenint el medi expedít de aplicar la ley, sense que ningú 'ls ho disputi ni 'ls fassí violència, preten convéncer á algú de que las garantías legals els hi fan nosa pera la resolució de un embrollat conflicte de opinió? Sembla mentida.

Pero aquesta es la propensió dels governs monárquics, especialment dels que 's diuen lliberals.

Incapassos de preveure determinats successos, quan aquests els cullen de sorpresa, tot desseguida per den l' esma y 's llençan cegos per las vías irregulars,

que semblan las més fàcils, y son no obstant las que 's presentan més erissades d' obstacles y trencolls.

La suspensió de las garantías constitucionals dictada ab motiu de l' algarada militar, va dirigida contra l' poble civil de Barcelona, sense distinció de ideas ni de tendencias. S' adopta en aparença contra l' insanía separatista, que sols s' alberga en una infima minoria de desequilibrats, y á qui amenassa principalment es al poble partidari de las ideas progressives, que las professa y las practica pacificament, al amparo de la legalitat. Sempre ha succehit

així. Anys enrera, també durant las situacions lliberals, així se practicava aquest sistema, sense que res vaja guanyarhi la pacificació de Barcelona.

Ja avuy se diu desembossadament que als governs monárquics els molestan tant las manifestacions regionalistas com la preponderància del partit republicà barceloní. Se assegura que pretén anular-la, substituirla pel restabliment de las antigues oligarquías monárquiques, destrossadas, anulades per un formidable corrent de opinió. Y s' assegura que per conseguirho s' arribarà á tot, fins á constituir un fort poder militar.

Sobre aquest particular poch es lo qu' hem de manifestar. Un home tan poch sospitos com en Maura, va dir dimarts en el Congrés:

«No consentirà 'l Parlament un poder militar; pero encare que tinguessim la flaquesa de consentirlo, seria intítil, perque no duraria mes de dos mesos.»

A nosaltres el plazo de dos mesos ens sembla massa llarg; posemhi quinze días... y encare.

P. K.

A través de las campanas

ÍFICILMENT podrà posar-se may en clar qui fou que inspirà al general Polavieja, la idea de donar forsa política al regionalisme català. Valdrà la pena de que l' exèrcit, que fan gelos se mostra de la integritat espanyola, demanes comptes al general cristiano, ja qu' ell va ser el pare de la criatura. No obstant, si s' té en compte que D. Camilo es carn y un gla ab els reverents pares de la Companyia de Jesús, mestres en tota mena de cábals y combinacions, tal volta pugui excusar tota gestió indagatoria. Una presumpció quan es ben fundada té en molts cassos tota la forsa de una confessió explícita.

¿Mes quin fi—preguntarà algú—podrà perseguir-se, convertint al regionalisme, de aspiració vaga, indecisa qu' era, en una forsa política de carácter militat?

La resposta es molt senzilla. Ecls governs del desastre tenien motius pera temer l' acció vindicativa de Catalunya, que no es en va la regió d'Espanya més forta y més influent. Podia donar-se 'l cas de que á Catalunya, baix l' impressió terrible de la pèrdua de las colonias, s' hagués realisat una conjunció d' elements decidits á fer una Espanya nova. L' exemple de la Fransa del any 70, podia repetir-se aquí. L' orientació republicana mantinguda per monseñor Thiers y las classes conservadoras, podia adaptar-se á Espanya prenentne la iniciativa Catalunya. A Catalunya, al igual que á Fransa, 'ls elements radicais haurien cooperat á ella resoltament, rendint el sacrifici de las seves impaciencies.

Era precis á tota costa desviar aquesta solució tan perillosa pel régimen y pels homes del desastre. Y de aquí 'ls afalachs als elements regionalistas, las promeses de un nou règim de llibertat regional, l' expectativa de gangas tan suculentes com el concert econòmic y la sona neutral, y l' oferiment, en qualitat de arras, de una cartera ministerial a n' Durán y Bas y de l' arcalida de Barcelona al Doctor Robert.

Els poble català essencialment democràtic y republicà; las masses obreras ingénitament progressistes, havien de veure ab antipatía el moviment polítich regionalista. La gran divisió quedava establet: els regionalistas sense masses populars; els republicans sense 'l contrapòs conservador, y l' acció de Catalunya perturbada y reduïda á la impotència.

Res importa que á las primeras de cambi se tornessin ayuga poll las temptadoras promeses del general cristiano. Ja l' abisme s' havia obert entre 'ls elements vitals de Catalunya. Y aquest abisme s' ha anat aixamplant y enfondint de dia en dia. A ningú li convé tant que així sigui, com á las institucions y al clericalisme. Per això han tingut bon cuidado els elements reactionaries de apoderar-se de la direcció del moviment regionalista. Per això han sostingut tantas campanas de menyspreu y de difamació contra 'l partit republicà. Comprenden que no hi havia prou ab l' abisme obert entre ells y nosaltres, que l' han omplert de matèries fiscals per ferlo encare més infranquejable.

Descartadas las escorialles del caciquisme monárquic, reduïdes á la impotència las oligarquías dels partits del torn pacifich que monopolisavan la representació de Barcelona y altres districtes de Catalunya, republicans y regionalistas ens hem trobat cara á cara, y 'ns hem batut sempre com á diables, en tots els terrenys, en la prempsa, en el meeting y sobre tot en els comicis.

Y sempre 'ls hem vist... encare que sense poderlos treure de combat, perque no son enemics dels que 's donan; molt al contrari, fins quan van á tothomells se redressan y proclaman el seu *trionf*.

Pero en moltes ocasions s' ha produït en las seves filas un desgabell, nunci de la seva inevitable disolució. Quan els uns han anat per la dreta y 'ls altres per l' esquerra, renyits y enconats, dirigintse mutuament càrachs terribles y demostrant ab las seves baralles la inconsistència de las seves aspiracions antitípicas y xorcias, sempre, però sempre, com si la cosa obeís á un sistema preconcebido, han rebut l' ausili eficàs de certs elements de Madrid.

Ecls se dividien, y aquests elements de Madrid, ab sos atacs intemperants á Catalunya, ab las exageracions del imaginari perill separatista han conseguit en totes las ocasions reviscarlos, enhardirlos, tornarlos á unir, extrenye'ls novament en un tacte de cotxes molt apretat.

No s' pot assegurar ben bé que al procedir de aquesta conformitat obressin inconscientément ó per torpresa. El cas s' ha repetit tantas vegades que més aviat hi ha lloc á creure que han tingut sempre apuntador, obeint al mateix plan que va adoptar el general Polavieja al engendrar el regionalisme polítich. Un plan maquinavélich que té per divisa la següent màxima: «Divideix als catalans, prouca

que de cap manera 's pugui entendre y governarás tranquilament sobre 'l resto de la ensopida Espanya.»

* *

Totas aquestas reflexions fillas de una observació atenta dels alts y baixos experimentats pels regionalistes en aquests últims anys, m' assaltaren la ment la nit del dissape al pendre coneixença dels deplorables successos del carrer de Avinyó, Riera del Pi y Rambla de las Flors.

—¡Quina llàstima! —vareig dirme entre mi mateix —que ara que tornavan á estar en camí de desconcertar-se, de renir, pot ser de anularse per sempre més, ab l' excusa de castigarlos ab duresa, excessivament y per medis que la ley repreba y condemna, se 'ls dongui nova forsa, sens dupte una forsa molt superior á la que han tingut may!

Perque s' ha de tenir en compte qu' estaven en plena digestió del presumptuós banquet de la Victoria: una digestió dolorosa, ab punxades de gastralgia, com la dels successos ocorreguts davant de *Fraternitat republicana* y mareigs y bascas mortals com las originades pel debat parlamentari iniciat ab tanta fortuna pel Sr. Junoy. Ja l' actitud dels Srs. Riera y Girona, jurant la bandera espanyola en mans del carlí Llorens, havia començat a produir entre 'ls companys de causa un' algarabia de cent mil mons. S' havien iniciat las protestas, y la mateixa *Veu de Catalunya* no sab

pres part en un *meeting* en el qual se tractà del procés sobre les bombas del Coll, y de haver sigut encusat ab aquest motiu. De manera que basta proceſſar á un advocat, per privarli d' exercir l' abogacía.

Aquest sistema podrà atemperar-se á la lletra de la llei, segons com s' interpreti, pero pugna manifestament ab l' esperit d' equitat y de justicia. Sols quan s' haja dictat sentència ferma contra un advocat se compren que se l' privi d' exercir la seva professió. Avants de que hi haja sentència ferma, se li irroga perjudicis incalculables, y no subjectes á la deguda indemnisió de danys y perjudicis. Y aquests perjudicis poden afectar no sols al lletor, sino als seus clients, que tinguin en ell depositada la seva confiança.

Tal es, precisament, el cas del Sr. Puig de Aspí. Son alguns els inculpats que's valen dels seus serveys professionals, y no hi ha dret á privarlos de la seva legítima defensa.

D' altra manera podrían suscitarse gravíssimas sospiſas, ab las quals res hi guanyaria la respectabilitat de l' administració de justicia.

Tot lo que passa prové de las dissidencies de la *Unió Republicana* en las últimas eleccions municipals de Barcelona.

Sense elles, els republicans hauríen guanyat las majorias en els districtes segón, sisé y nové; els regionalistas no s' hauríen inflat ni celebrat el banquet de la Victoria.

Sense l' banquet de la Victoria no hi hauria hagut la batuſsa davant de *Fraternidad republicana*, ni la interpelació en les Corts, ni la sobrescitació anti-regionalista, ni las xavacanadas contra l' exèrcit de algun periòdic de la secta.

Perque qui sab lo que pot venir encare... y tot com a resultat de las dissidencies en la *Unió Republicana* en las últimas eleccions municipals de Barcelona.

Es molta pena que á Barcelona, la primera ciutat d' Espanya en quant á adelants de tota mena, no la deixin viure, sino privantla de las garantías de la Lley.

En altres punts succeixen fets més graves que l' ocorreguts aquí, en quant á la seva trascendència al ordre públic, y ningú pensa en privarlos de aquellas garantías tan necessàries á la vida pública, com ho es l' ayre atmosfèric á la vida física.

Y lo més singular es que sempre son els governs liberals els que apelan á tals extrems, que son la negació del Dret y l' anulació de la Llibertat.

Tots els periòdics parlan ab elogi dels ensaigs que s' han fet á Bilbao ab un aparato titulat *Telekino*, que trasmet la forsa á distància sense necessitat de fil, ni cable conductor.

En las probas, desde la costa, se va fer maniobrar admirablement una llanxa, qu' estava mar endins y á molta distància.

Ja té sort el Sr. Torres de Quevedo, autor del invent, de viure á principis del sige xx. Si arriba á fer lo que fá tres ó quatre sigles enrera, l' declaran bruxot y l' rosteixen á la patarrallada.

¿Qué cert es aquell refran que diu: «Quan la pedra es fora de la mà, ningú sab ahont vā!»

Els successos de Barcelona han produït tals complicacions, que ningú á horas d' ara pot preveure qui serà l' resultat de las mateixas.

«Quin ha de ser, en vista d' aixó, l' actitud del partit republicà? Senzillament la de una espectativa vigilant.

Es á dir: la vista ben oberta, el cervell ben seré y ls brassos creuhats, pero ab els punys closos, per lo que convinga.

Alguns crits varen donar-se la nit del dissapte pelos oficials de aquesta guarnició, pero no es cert que ressonés ni una sola vegada el de «Muera Cataluña!»

No cab aquest crit en boca de ningú, per militar que sigui. No hi hauria, per altra part, un sol català disposit a tolerarlo.

Els crits preponderants durant aquells successos lamentables, foren els de «Viva Espanya!» y «Viva Cataluña española!»

Y al un y al altre s' honrarán respondenthi tots els catalans.

La major part de las perturbacions del esperit públic, ja en sentit espanyolista á *outrance*, ja en sentit separatista exagerat, emanen de la falta de veracitat de certa part de la prensa interessada en portar l' ayga al seu molí ó en cultivar el sensacionalisme.

Per uns y per altres s' inventan fets que no han existit, y s' inflan tota mena d' exageracions apasionadas.

¡Oh Veritat!... ¡Tan poch digne de respecte es el teu imperi! ¡Quànt necessari fora que tinguessis poder suficient para engabiar de una vegada totas las *guatillas* que peonjan y revolten pels camps del apasionament y la cobdicia!

Com ja deuen saber nostres lectors, s' ha publicat l' ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, corresponent al any 1906.

Es un volum magnific, plé de dibuixos, lámīnas en colors y originals traballs en vers y en prosa, que s' ven per una pesseta, pero que indubitablement val molt més.

MONGAT, 21 de novembre

El pare Llantias d' aquest poble que te alcansada ja certa celebració ab las sevases contínuas espontànies, de cop y volta se les ha donades de periodista sens duple per aumentar la seva fama.

Empre no s' creguen que s' dediqui á propagar la doctrina de Jesucrist ni las nobles ideas de pau y germanor, sino que exerceix d' electorero en termes que mes aviat tendeixen á crear odis y rivalitats entre 'ls veihins dels diferents barris que compoñen aquesta municipalitat.

A n' aquest objecte s' permet certas insinuacions contra determinades persones de las Mallorquines que pel cap mes baix son tan dignes com ell, pel sol fet d' haver traballat en las passades eleccions, de conformitat ab els dictats de la seva conciencia.

Si l' tipo en qüestió valgués la pena, ns entriindriam desmenussant punt per punt tot lo que diu; pero recordant que si s' toca una paella s' en surt forsolament en mascarat, 'ns concretarém recomençant que dediqui més sos esforços al cuidado de son sagrat ministeri y si li sobra temps, qu' en lloch d' ocupar-se com ha fet ara en assumptos del tot agens á sa missió, procuri treure la colomassa del pati de casa seva, què sols serveix per embescar als feligresos que l' visitan.

Y li fem present de passada que, quí com ell, ha donat tant que parlar ab los freqüents canvis de majorona, conquistantse ab aixó uns esquellots colossals, está completament desautoritat per jutjar de la manera que h' fà 'ls lleials procediments de persona per tots concep-tes dignes de respecte.

Y per avuy, mossen Solfas, li fém l' obsequi de no dir res més.

BLANES, 23 de novembre

Tinguerem aquests días de novenari de ànimans un fraire, dels de la orde de Sant Panxo á qui se li atribueixen, en un dels seus sermons, la següent frase: «Digueulos que vinguin á tots aquests que voldran acabar ab els frares y capellans, digueulos que vinguin, qu' en quatre días el mató á tots.» Riallas, terror y pell de gallina de quatre beyatas, que juraven no portarnhi cap per no veure el temple de Deu convertit en degolladero de la humanitat.

SANT FELIU DE LLOPREGAT, 22 de novembre

Ab motiu de celebrar-se l' novenari, el merlot d' aquest poble contractà á un trabucaire per fer las predicas. Als pochs días de ferne, ja va fer llenys. Està clar, com que las enfilà á lo bufo, tothom anava á riure á la seva esquena... Així, per despedida, s' enfutismà contra el jovevent que segons ell, va á Barcelona per veure las noyes

macas, balls flamenchs y llibres pornogràfics; i quin descaro! Aquest senyor poca-solta que tan bé s' explica deu parlar per experiència.

¡Ja sabém com las gasta el nostre torero místich!

CALELLA, 27 de novembre

Tenim un rector molt furiós, donchs tots los que no aném á missa y á confessar ens veyém tacats per sa bilis verinosa que des de la trona ens escup.

Ara las ha donades en reventar á un que te establement de cinematògrafo, en Juan Costa, pel sol fet de deixarnos el local pera celebrar un mitin de propaganda republicana, donchs aconsella desde l' cubell místich que ningú assisteixi á ditas funcions baix pena d' excomunió.

Vaya un ministre de Deu, que predicant la pau busca la guerra entre la gent honradal. ¿Es aixó lo que aconsejava el Senyor als seus apóstols?

BLANES, 22 de novembre

El dia 12 del present mes, á la nit, tingué lloch á la fonda Vila el banquet commemoratiu del triomf obtingut pels de l' all-yoli ó de seguir els catòlichs-carca-catalanistas.

El resultat va ser molt esplèndit, per haverse destapat algunes botellas de Xampeny y Jerez y cantantse alguna jota, lo que donà lloch á que més tart s' ennuvolés l' horitzó y...

¿Qué hi guanyan els traballadors que varen votar á favor de la seva candidatura? Lo que si serà fàcil que 'n treguin serà un convent ahont repartirán la sopa com alguns anys enrera s' havia vist.

SERRA DE ALMOS, 20 de novembre

El nostre Sr. Paquito, el dia 12 del corrent se va enfilar dalt del cossi de las mentides, cridant com si s' hagués calat foch á la casa del veih y dihent que tots els que anaven á votar á favor dels republicans anaven contra Jesucrist y que 'ls que votavan en contra, aquells anaven á favor de Jesucrist.

No, Sr. Paquito entramiat; els republicans aném contra els que fan comers y política y caciquisme baix la capa de Jesucrist y contra els corps que xuan la nostra sanch.

RUBÍ, 19 de novembre

S' están fent en aquesta vila, y ab gran activitat, traballs pera l' organiació de una *Juventud Republicana*, que s' posarà á las ordres del jefe de la Unió, D. Nicolau Salmerón y Alonso; y á jutjar per sos organitzadores y pels joves inscrits á la mateixa hasta la fetxa, se'n poden esperar resultats pràctics y positius en favor de la causa republicana.

He tingut ocasió d' enraionar ab un de sos organitzadores, y diu que's proposan, un cop organitzats, trabar amistat ab los corregionalistes de Barcelona, ab objecte de que junts puguin celebrar en aquesta conferencias y meetings d' estudi y propaganda de la idea.

Felicitó desde ara á n' aquesta joventut energica, desitjant que no se separen mai delesma: «República y avant!»

En busca de la «Rahó»

La Rahó, per si no ho saben, y si ho saben, tant se val, es una hermosa gosseta de quia negra, nas blanched, ulls grisos y potes rojas, lleigitima propietat del qu' escriví aquestas ratllas, y que ahí á las onze y quart va deixar l' seu domicili fugint escalas avall, sense dirme ase ni bestia, com crech jo qu' era del cas.

Al notar la seva fuga, naturalment, yo que faig? Baixo al carrer desseguuida y començo á interrogar tots els veihins més próxims.

—Han vist la *Rahó*? —Algú sab hónt es la meva gosseta? —Y, en efecte, als pochs instants, la dignissima portera de la casa del xanfrà me diu: —Per qui dalt deu corre: ari mateix s' ha enfilat escalas amunt.

—Ah, gracias! Aigun veih la tindrà. Ab el seu permís hi pujo. —Vosté es dueno. —Y tot trempat atravesso l' ampla entrada y tarriba! Veure hont serà l' atrevida bestioleta que en forma tan anormal ha abandonat del seu amo l' alberch tres voltas sagrat.

Com es natural y lògich, començo per 'ná trucar al principal, domicili d' un comandant retirat ab quí ne pocas vegadas he pres cafè.

—Deu guard. —No té pas la meva gosseta? Fa un moment se m' ha escapat, y com la seva portera me diu que l' ha vist entrar...

—Així no ha vingut.

—Perdoni: deurá havé anat més endalt.

Pujo dinou esgléshons y 'm trobo al hermos replà del pis primé, hont viu un sabi qu' es soci correspondent de vintquatre academias,

tresorer del *L'Aixam*.

—Truco y: —¿Que ha vist la *Rahó*? —pregunto al sabi.

—Ja fa quinze días que no surto, me respondí malhumorat.

—¿Es á dir que no es aquí?

—No senyó.

—M' dispensarà:

com que m' ha fugit de casa...

—Donchs, au, vajíl buscant.

—Amunt! Cap al segon pis, morada d' un capellà,

qu' encara que no m' hi tracto sé qu' es un home ilustrat,

molt corrent y molt amable.

Torné á trucar. ¡Pam pam!

—¿La *Rahó*, la meva gosseta?

—¿No le hauria vista pas?

—No 'n tinch la menor noticia.

—Era una que té l' nas blanch y la quia...

—Sí, no ho dupto;

pero aquí no s' hi ha acostat.

—Preguntaré als altres pisos.

—Com li sembla.

Vaig pujant, y arribo al tres, hont s' hi alberga un senyor republicà.

dels de més anomenada.

—Home, ¿per casualitat tindrà la meva gosseta?

—La *Rahó*?

—Sí.

—No hi ve may per aquí. ¿Que l' ha perduda?

—Ara mateix.

—Pues, ja ho sab,

no l' he vista.

—Dissimuli.

—No hi ha perqué.

—Cap á dalt!

Apurém l' última gota y pujém fins al pis quart,

habitació d' un tremendo,

socialista, radical

y una pila d' altres coses.

—Buenas, —li dich: —¿Que ha donat

acullida á la gosseta?

—No.

—De debò?

—Vol entrar

á registrarme la casa?

—No, ja l' crech.

recaudadora la suma total de la suscripció oberta á la Saleta.

—Tingui—va dirli l' hereu, entregantli solemnement el paquet que contenía els quartos:—no hem pogut fer més: prengui'n la bona voluntat.

—¿Quànt hi ha?

—Noranta sis duros. ¿Ne té prou?

—¡Deu n' hi doretl

—¿No n' hi haurá d' afegir?

—Me sembla molt que no.

—En fi, vosté mateix. A las seves mans queda la cosa.—

Passaren dies y días, y si bé totes las conversas dels veïns de Gamarussa's referian al magnific relotge que l' senyor rector havia de fer posar á la torre de l' iglesia, lo cert es que l' tal relotge no s' veia, ni s' observava en el modest temple la més petita senyal de que les obres d' instalació anessin á començar.

Y així transcorregué un mes, y dos, y tres, y quatre... Y del relotge, ni sombra.

Intrigats per fi els gamarussos y no trobant de la quietut de mossén Gil una explicació satisfactoria, se decidiren á escometre'l, y així ho feren un dia capitanejats pel hereu Llardóns que, com de costum, portà la paraula.

—Senyor rector—va dirli:—¿que s' ha olvidat de nosaltres?

—Sobre què?—preguntà el digne sacerdot, plé de la bona fe més ingenua.

—Sobre allò del relotge...

—Ah! Ja l' tinch temps há. ¿Voleu que us el enseny?

—Sí, senyor.

Entrà mossén Gil á la rectoria y comparegué ab un hermós *remontoir* d' or, que exposà als admirats ulls dels seus feligresos.

—Ayay!—exclamà l' hereu Llardóns:—¿qu' era per vosté?

—Y donchs per qui?

A. MARCH

REPACHES

RA diguin, ¿se comprén que per causa d' un ó alguns desequilibrats, que han cridat [Mori Espanya] ó han ofès ó insultat al exèrcit, se tinguin de suspendre las garantías constitucionals en una província de més d'un millo d' habitants?

Llavoras bastarà qu' en qualsevol temps aqueix ó aqueixos desequeributs repeiteixin la mateixa broma, pera que aquesta província de més d' un millo d' habitants estigui privada perpétuament de gosar la vida de la normalitat legal.

—Es aixó conceivable?

Singularitats regionalistes. D' ells se pot dir que son uns eterns cantayres; pero que mudan de cansó, segons el punt ahont se troben.

A Barcelona cantan *Els Segadors*.

A Madrid cantan... la palinodia.

—¿Qu' es aixó de la suspensió de las garantías constitucionals?

—Res: que á la llei li posan una vena als ulls y un garrot á les mans, y li diuen: «Pega, noya, pega sense mirar á qui.»

—Si qu' es cremador. Y donchs qui reb?

—El primer que s' escau á arreplegar la garrotada.

He llegit ab molt interès uns articles sobre la mort de D. Alfonso XII, publicats en l'*Avi Brusi*, per don Teodoro Baró.

En ells se donan detalls molt interessants sobre aquell històric aconteixement. No obstant, s' hi nota una omisió. No diu l' articulista si l' monarca va rebre'ls últims sacraments. No explica si's que se'ls vayan tan mal van abstenerse de proposarli que 'ls preguenys, per no alarmés.

Aquesta omisió, que'm perdoni D. Teodoro, pel dupte que deixará en el cor dels bons catòlics, es d' aquelles que no tenen perdó de Deu.

Y ara una anècdota personal, que conta l' articulista.

Nombrat D. Teodoro governador de Málaga, entengué que devia anar-se á despedir de D. Alfonso. Se presentà á palacio ab corbata blanca, y com que els qu' estaven de servei d'onguessa la preferència als que anavan ab corbata negra, l' antessala s' va prolongar fins á l' hora de dinar.

En aquest punt, D. Alfonso l' va veure y l' va fer entrar, y diu el Sr. Baró que li va agafar les dos mans, y que al manifestarli la molta molestia que el rey havia de ser el rebre á tanta gent, li diugué D. Alfonso:—Para eso me pagan.

Y acaba dihen D. Teodoro:

«Breve fué la audiencia, pues el rey tenía ganas de comer y á mí no me faltaban; y á ella puso término S. M. diciendo:—Me parece que lo mejor que podemos hacer es que Vd. se vaya á comer y yo haré otro tanto.»

Vels'hi aquí una escena que no sé com el Sr. Baró no l' ha intercalada en alguna de les seves comedias... sobre tot en les que's representan el dilluns al *Teatre Romea*.

Ben representada, pel mateix Sr. Baró, y qualsevol actor de la companyia—per exemple en Capdevila—que s' encarregués del paper de rey, farà riure molt.

Refrans de moda:

Quí no vulgi pols, que no vagí á l' era.

Mal obrar, no pot durar.

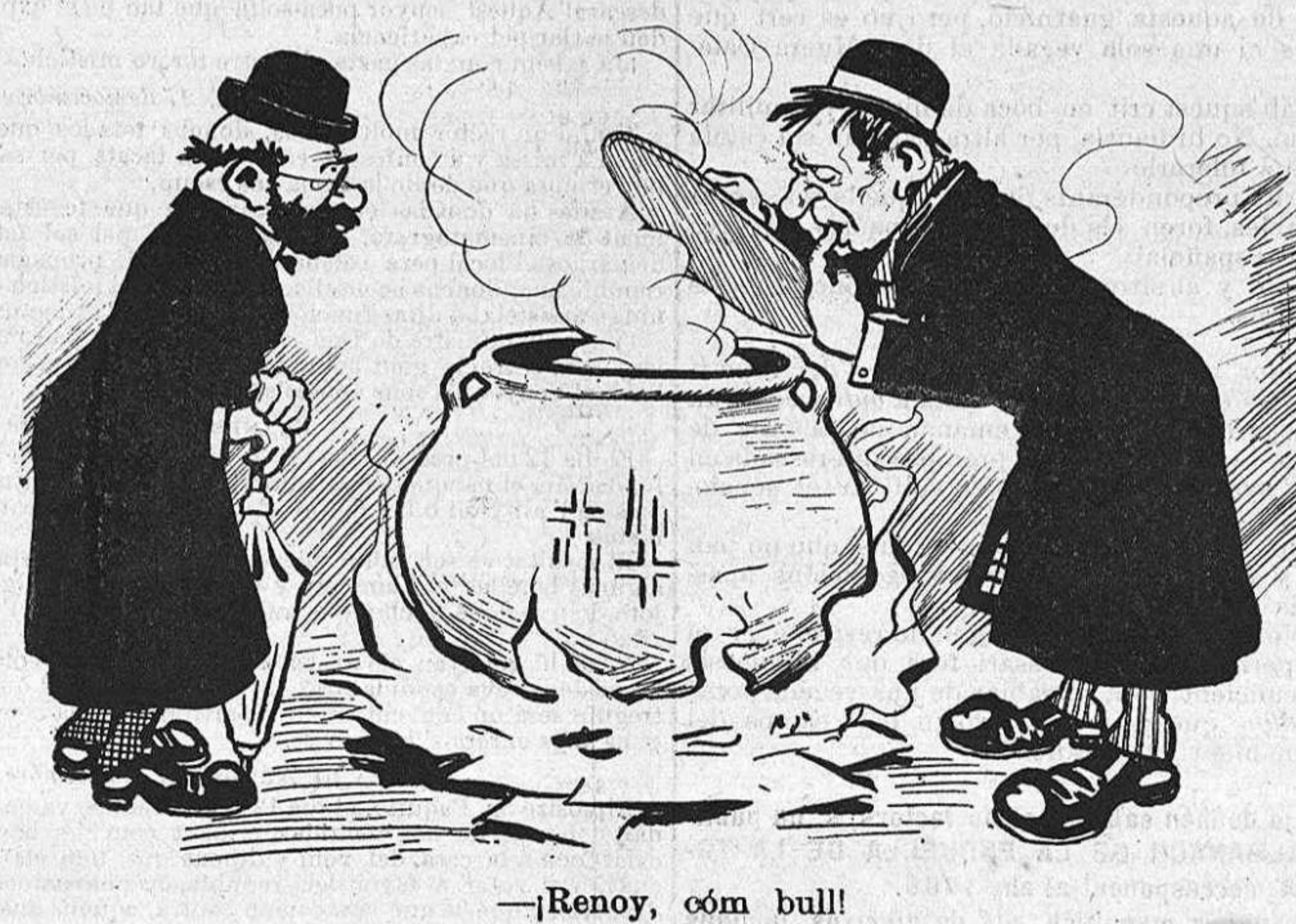
Quí no la fassi, que no la temi.

A cada porch li arriba l' seu Sant Martí.

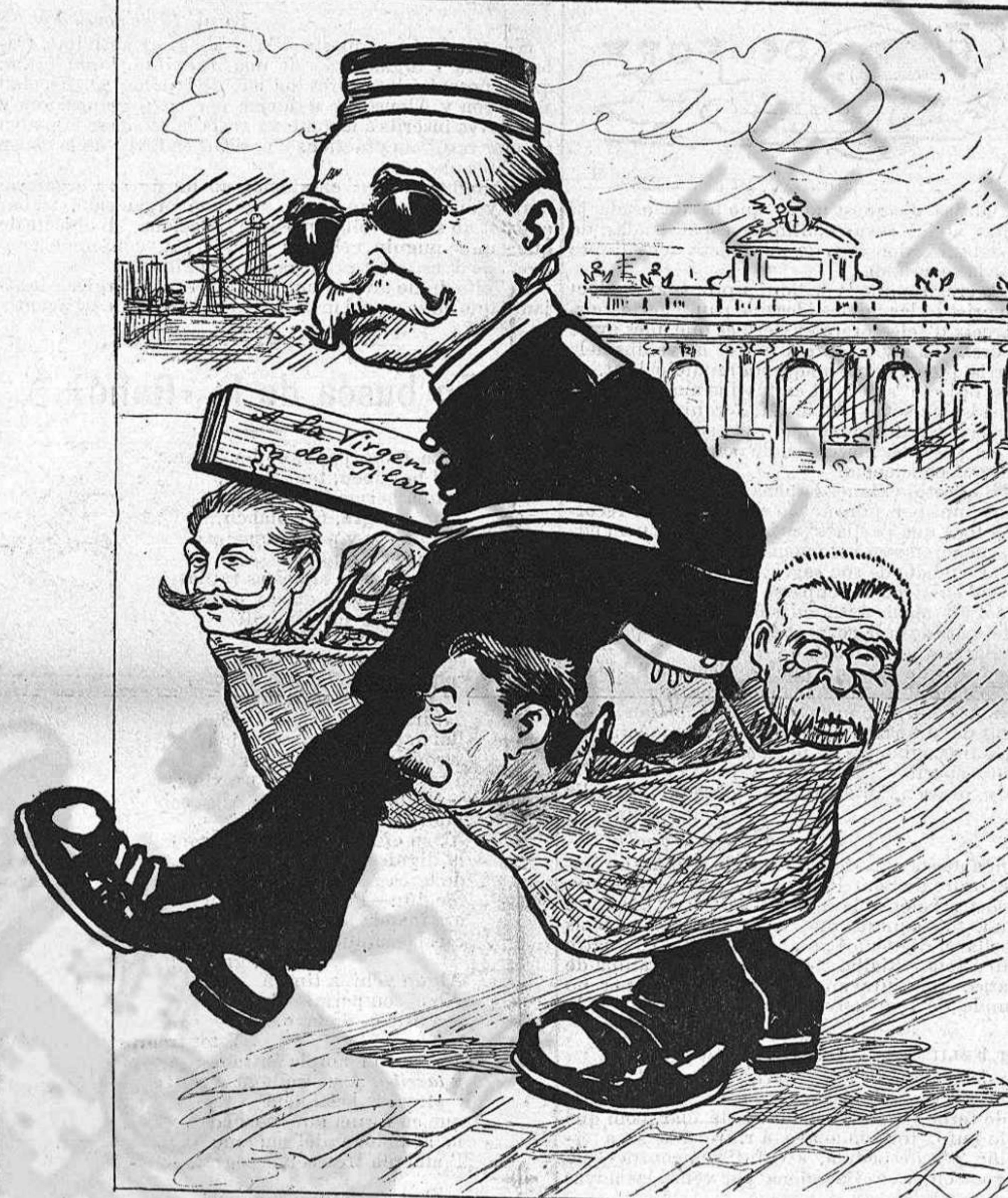
Tant y tant va'l canti á la font, que al últim se trenca.

Decididament, es molt cert allò que diuen: en els refrans se tanca la sabiduría de las nacions.

Aixó es un' olla

De aquelllos polvos...

Tornant de Filipinas,
ell fou qui va portarnos las gallinas.

El debat sobre la suspensió de garantías ha fet olvidar el que va sostenir sobre l' abolició dels consums.

D' ell ne va resultar una afirmació: el govern no's decideix á suprimirlos. El deficit que deixarien en el pressupost d' ingressos, no troba manera de compensar-lo. Se li va fer observar que podria castigar els gastos, sobre tot els inútils, els improductius, els que no responden á cap utilitat. Pero l' govern no hi sent d' aquesta orelha.

El seu lema sobre aquest punt el sab tothom: «Primer que acabar ab els consums, acabar ab els consumidores.»

Deya en Montero Ríos en el Congrés:
«Ahora se ataca á la integridad de la patria; pero son una minoria exigua los que tal hacen.»

Y en Nocedal li replicava:

«¿Y por una minoría exigua se suspenden las garantías?»

La réplica no té volta de full.

Pero en Montero Ríos ha vingut á dir, en el curs del debat, que la resolució de la suspensió de garantías, al govern li ha sigut imposta.

Réplica del sentit comú:

—Sr. Montero Ríos: ¿qué mana á ca'n Ribot?

Una salvatjada:

«A Carratranca un guardia-civil va suicidarse, y l' arcalde mande enterrarlo en un femer. Els porchs varen menjar-se l' cadáver.»

Com si ho vejés. L' arcalde de Carratranca serà un catòlic fervent, d' aquells que creuen que no n' hi ha prou ab que l' ànima dels suicidats vagí á

l' infern, sino qu' es necessari ademés que l' seu cos desaparegui en la panxa dels porchs.

Res com las creences, quan son ben fermas y arreladas per endolcir las costums dels que les professan ab la fé cega dels salvatges.

Dilluns van arribar de Madrid els diputats Godó, Alejandro M. Pons y Alfonso Sala, l' indiscutible.

Pregunta:—¿Es que no'ls interessava'l debat que s' estava sostenint y que tant pot influir en la sort de Catalunya?

Resposta:—Deixis d' interessos, y pensi ab lo que diu l' adagi: «Dels que fugen d' estudi, alguns se'n escapen.»

Siguém justos... y essent justos, serém pràctichs. Els desbordaments de la forsa, es molt just que's continguin ab la forsa. No hi ha altre medi per emplegar.

En canvi, l' s' desbordaments de la opinió, per extrevida que aquesta sigui, s' han de contenir per medi de la opinió mateixa. Lo que no logri aquesta, no ho alcancará may la violència.

No ovidin aquestes reflexions els que voldrían cassar pardals ab canóns d' artilleria.

El papà del Príncep de Baviera, que s' ha de casar amb l' infanta Maria Teresa, es militar, metje y músich. Un verdader estuig.

Perque en cas de guerra pot utilzar las seves tres professions. Com a militar, combinant un plan de campanya; com á músich, dirigint una banda de regiment per animar als soldats, y com á metje, curant als ferits.

Un princep aixís, no té preu.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1.º XARADA.—En qua-der-na-do-ra.

2.º ANAGRAMA.—Liberat—Llibreta.

3.º TRENCA-CLOSCAS.—La estocada de la tarda.

4.º ROMBO.—C A P
C A N A S
C A N A R I S
P A R I S
S I S

5.º GEROGLIFICH.—Marte y Venus son dos astres. ■

Han endavantat totes ó part de las soluciones corresponents al número anterior, els caballers: G. P., el Noy de la Gornalera, Miguel Solé (a) el Noy, Nièstasola Uñavi Igualadí, Miquel Planas, Un baixol de la Trocha, Joan Anaya i Gimenes, María Bosafas, Torres de San Bey y J. Faiges Canals.

XARADA

Un dia estaven jugant en Barrufet y en Veciana al café de ca'l Martí.

Discutien la jugada,

y l' un que si magres eran

y l' altre que si eran grassas,

cert es que per una tot

per poch se trenca la cara.

—Eixa tres-quart no es la tova—

déya l' un.—(Hu-dugas)—l' altre,

responrà tot seguit:

—Indrà la dos-girada

que després que m' has guanyat una partida fent xambas,

més que l' que dos invers-prima

la llei, me volguessis ara

guanyar aquesta segona

gentime quart-dos-invers tramps!

—Calla aquesta tercera-prima!

—No' m' dona la regal gana!

—¿Que t' pensas que soch un *dugas*

y m' has de portà á la plassa

á vendre'm?

—Mira... no cridis;

val més, tercera-doblada,

que callis, perque sino...

ab un raig de bofetades

potsé jo 't faré callar.

—(Hu)

—¡Espérat, mala negada!

—¡Prou! Vaja, —vaig dirllos je—

s' ha acabat tanta gatzara.

Deixeu corre la partida

y aném á la *Devallada*,

á al *Arrabal* ó á la *Vila*

ó al *Cassino* á fer l' horxata.

Gracias á n' ells hi pogut

escriure aquesta xarada.

SAMUEL GRAN & IRIURETA

GEROGLÍFICH

K K K

I I I

+

K L

I

F. DE LA PEZ

Caballers: G. P., el noi de la Gornalera, Miguel Solé (a) el Noy, Enrich Bofill, Quimet Asencio, Miquel Planas, Pedro Romaguera Roca, J. Casas, Un baixol de la Trocha, L' Andreu Francés y la Nuria, A. Llauradé Monseny, Raimundo Torroja y Valls, A. Prat Arjaler, P. Romaguera y Vicenç Roig: No' ns marxa.